

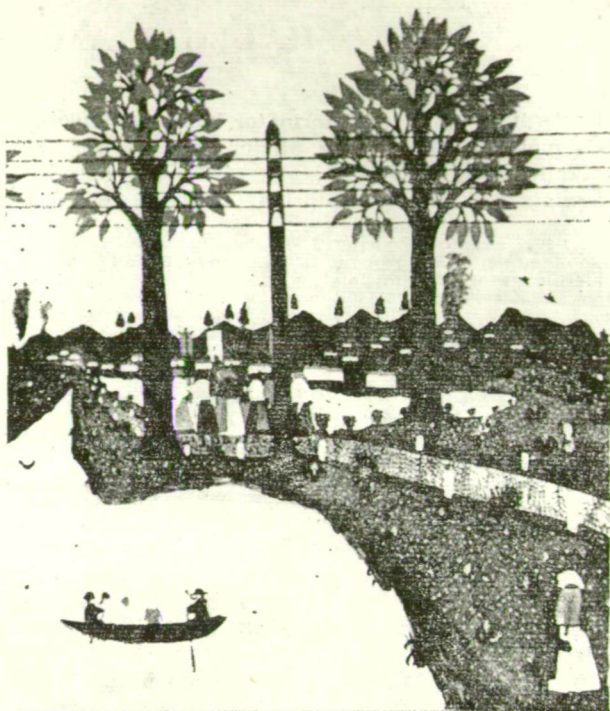
## INNEN- ONNAN

### BENEDEK ELEK ÉBRESZTÉSE

Balogh Edgár érdeme volt, hogy évekkel ezelőtt egy tanulmányban és egy Benedek Elek műveiből összeállított gyűjteményben figyelmeztetett rá, hogy a „mesélő nagypap” a századforduló egyik progresszív közéleti törekvésű íróembere volt, akinek néhány írása olyigen hasonlított Ady indulataira, hogy az irodalomtörténeti kutatás Adyénak is vélte. Balogh Edgár fölfedező gesztusa óta ugyan nem sok történt a Benedek Elek-életmű újraértékelésére, de az elhintett gondolat nem múlt el nyomtalanul. A *Korunk* és az *Igaz Szó* 9. számában egyszerre jelent meg két tanulmány Benedek Elekről. A *Korunk*-ban *Egyed Akos*: Benedek Elek és a „székelykérdés” címmel értekezik. Abban, hogy Benedek Elek a monarchiabeli magyar élet társadalompolitikai gyakorlatával szemben egyre több kritikai megjegyzést tett, nagy szerepe volt a szülőföldnek, a szülőföld népe életében bekövetkezett változásoknak, a székelyföldi agrártársadalom kapitalizmus okozta pusztulásának. „Benedek Elek több, mint szemtanúja: részese volt ezeknek az átalakulásoknak, s mert neki minden fájt, ami a környezetében fájdalmat okozott, állandó önréviziója révén jutott el társadalompolitikai nézeteinek újrafogalmazásához, radikalizálódásához.” A politikailag és ideológiailag tisztázatlan székelymentő akciók sorából — *Egyed* szerint — Benedek Elek „székelyakciója” kiválik, ő „fő feladatának a Székelyföld helyzetének, problémái összetevőinek rendszeres feltárását tekintette”, s ha reménytelen és egyenlőtlen is volt az a harc, amit értelmiségiekből toborzott akciójával folytatott, politikai, emberi tisztaságához nem fért kétség. „Amikor a publicista Benedek Elek a menekülő, néhol lázadó parasztság nevében a felelősség kérdését kutatja, »méltóságos urak« felelőtlensége miatt felháborodása nemes patoszba csap át. *Halljátok,*

## KRÓNIKA

### SÜLI ANDRÁS PARASZTFESTŐ HALÁLÁRA



Süli András itt közölt alkotása (Körmenet és esónakázók) eredetileg 1968. szeptemberi számunk címlapját díszítette

Sírján megszáradtak, majd újra eláztak a szegényes csokrok, halálát hírül adta elgondolkoztató sorokban néhány helyi és országos újság. Életműve — harmincnégy meglevő és néhány még lappangó képe — már évtizedekkel ezelőtt, élete halálával teljesedett be. Sorsának alakulása törvényszerűnek tűnt a múltban, s ezen a jelen sem sokat változtatott. Az utóbbi kéthárom évben róla írott cikkek, képeivel, munkásságával foglalkozó tanulmányok szinte mindegyike azzal végződött, hogy ha egyedülálló tehetségének elapadt forrásait újrafakasztani nem is, de legalább öreg napjainak anyagi biztonságát megteremteni módjában állna az erre illetékeseknek. A Pozsonyban megrendezett *Paraszt és naiv művészek II. nemzetközi tárlatának* hétezer koronás második díjáról szóló értesítést még megkapták, de a pénzt már nem tudta megvárni. Pedig kiszolgáltatottságának, elesettségének kínzó tudatát nagyban csökkentette volna, ha a társadalom ráfordított figyelmét nem csupán nyomtatott sorokban, de kézzelfoghatóbban; meleg kabátra, nagyobb darab kenyérré beválthatóan tapasztalja.